

Joonan kirja

TAUSTATIETOA

Profeetta Joonan lähetetään viemään Herran sana Niniveen, Assyrian pääkaupunkiin. Näin kirjan edellyttämä tilanne on karkeasti helppo määrittää. Assyria oli voimissaan 700-luvulla ja sen pääkaupunki Ninive tuhottiin v. 612.

Joonan on ulkopuolisen silmin katsottuna varsin erikoinen, joidenkin mielestä ehkä jopa huvittava profeetta. Hän sai Jumalalta tehtävän julistaa tuho Niniven kaupungille (Joonan 1:2), mutta päättikin paeta laivalla merten taakse (Joonan 1:3).

Toisten mielestä Joonan kirjan keskeinen piirre on juutalaisten ja pakanoiden suhde: Joonan ei lähde saarnaamaan, koska hän torjuu pakanoiden kääntymisen. Jumala osoittautuu kuitenkin armolliseksi koko ihmiskuntaa kohtaan. Näin Joonan kirjan sanoma olisi, että Herra ei ole yhden kansan valitessaan hylännyt ihmiskunnan loppuosaa vaan kääntyy myös sen puoleen. Tässä tulkintavaihtoehdossa huomio kannattaa kiinnittää pakoilevaan ja kiukuttelevaan Joonaan ja nopeasti Jumalan puoleen kääntyviin pakanoihin, niin merimiehiin kuin Niniven asukkaisiin.

Toisen vaihtoehdon mukaan kirja ei puhu lainkaan pakanoiden ja juutalaisten suhteesta vaan oikeasta ja väärästä profetiasta: Joonan tietää Jumalan kuitenkin armahtavan Niniven – toki tietää koska on profeetta! - eikä hän halua osoittautua vääräksi profeetaksi. Hän on oikeassa ja Jumala armahtaa kaupungin. Joonan ei tyydy siihen, että hän osoittautui loistavaksi parannussaarnaajaksi. Hän on mielestään osoittautunut vääräksi profeetaksi ja on siksi katkera ja kapinallinen. Jumalan puhe hänelle osoittaa tämän tulkinnan mukaan, ettei hän tahdo jumalattoman kuolemaa vaan kääntymystä. Sivuasiaksi sen rinnalle hänelle jää, sanovatko ihmiset hänen toimintaansa johdonmukaiseksi ja loogiseksi.

Joonan kirjan toisessa luvussa kuvataan, kuinka suuri kala nielaisi Joonan. Joonan oli kalan vatsassa kolme päivää ja kolme yötä (vrt. Joonan merkki, Matt. 12; 16; Luuk 11) ja rukoili. Hän kiitti Jumalaa pelastumisestaan, mikä luo mielenkiintoisen jännitteen loppuosalle kirjaa. Kolmannessa luvussa kerrotaan, että Joonan saapui Niniveen ja julisti sille tuomiota kolme päivää. Kaupungin asukkaat ottivat profeetan sanan todesta ja alkoivat paastota ja murehtia (3:5). Kun Jumala ei tämän tähden tuhonnutkaan Niniveä, Joonan pahastui siitä. Kirjan lopussa kysytäänkin, miksei Jumala armahtaisi valtavaa kaupunkia, joka vieläpä kulkee tietämättömyytensä tähden harhaan (4:11).

OPETUS 1: JOONAN SAA TEHTÄVÄN

Joonan 1-2

Joonan kirja on kertomus miehestä, joka sai Jumalalta suuren ja tärkeän tehtävän. Joonan tulisi matkustaa sellaisten ihmisten keskuuteen, jotka eivät olleet israelilaisia, vaan kuuluivat eri kansaan kuin Joonan. Hänen tulisi kehottaa heitä kääntymään Jumalan puoleen. Joonan ei kuitenkaan pidä tuosta Jumalan antamasta tehtävästä. Hänen mielestään Jumala on suorastaan liian kiltti ja armollinen tuolle vieraille kansalle. Niinpä Joonan päättää paeta Jumalaa.

Joona lähtee täysin päinvastaiseen suuntaan, kuin Jumala oli käskenyt. Matkalla hän löytää laivan, jonka kyytiin hän nousee. Kesken laivamatkan Jumala lähettää valtavan myrskyn. Laivassa olevat merimiehet heittävät arpaa siitä, että kenen syytä tuo myrsky oikein on, jolloin arpa osoittaa Joonaan. Nyt merimiehet vaativat selitystä: mikä mies Joona oikein on, kun hän on saanut tuollaisen myrskyn aikaan. Lopulta Joona ehdottaa, että merimiehet heittäisivät hänet yli laidan, sillä hän oli varma, että Jumala oli suuttunut hänelle ja myrsky johtuisi siitä. Samalla Joona voisi välttää ikävän tehtävän, jonka Jumala oli hänelle antanut.

Meressä Joona joutuu suuren kalan nielaisemaksi. Joona on tuon kalan vatsassa kolme päivää ja kolme yötä, kunnes Joona rukoilee Jumalaa ja lupaa Hänelle, että tästä lähtien hän kuuntelee Jumalan tahtoa. Jumala ei hylkää Joonaa. Kala oksentaa Joonan kuivalle maalle ja niin Joona pelastuu.

Keksitkö, kuka Raamatun henkilö oli haudassa kolme päivää, kunnes nousi kuolleista? Aivan niin - Jeesus. Joona eli kauan ennen Jeesusta, mutta se, mitä Joonalle tapahtui, oli Jumalan lupaus meille. Joona oli kalan vatsassa kolme päivää ja sai sitten Jumalalta uuden mahdollisuuden. Me puolestaan saamme luottaa siihen, että koska Jeesus nousi kuolleista kolmantena päivänä, saamme uuden elämän. Kun sinut on kastettu, sinussa on Jumalan merkki, että sinut on pelastettu.

OPETUS 2: JOONA KUTSUTAAN UUDESTAAN

Joona 3-4

Olet ehkä kuullut puhuttavan lähetystyöstä? Joonan kirja kertoo oikeastaan juuri siitä. Joona sai kutsun lähteä vieraan kansan pariin kertomaan Jumalasta. Tällä tavalla nykyäänkin lähetystyöntekijät toimivat. He lähtevät erityisesti niihin maihin, joissa ei ole kuultu vielä Jeesuksesta, ja joissa kristittyjä on hyvin vähän. Muistat ehkä viime kerrasta, että Jumala antoi Joonalle tehtävän, mutta Joona päätti lähteä pakoon.

Jumala lähettää Joonan uudestaan Ninive-nimiseen kaupunkiin. Joona lähtee nyt sinne ja saarnaa kaupunkilaisille, kuten Jumala oli käskenyt. Joona kertoo, että jos kaupunkilaiset eivät kadu pahoja tekojaan ja kuuntele Jumalaa, kaupunki hävitetään. Kaupunkilaiset kuuntelevat tarkasti Joonaa, katuvat, ja kääntyvät Jumalan puoleen. Jumala pelastaa kaupungin, kuten oli luvannut, eikä hävitä sitä. Joona ei kuitenkaan ole tyytyväinen. Hän paljastaa nyt, että alun perinkin hän pakeni Jumalan antamaa tehtävää, koska hän tiesi, että Jumala kuitenkin olisi hyvä ja armahtavainen niniveläisiä kohtaan. Joona ei pidä siitä, että Jumala on niin kiltti hänen vihollisilleen, vaan häntä alkaa suorastaan suuttuttaa. Jumala kuitenkin vastaa Joonalle, että kaikki ihmiset ovat hänelle rakkaita ja hän haluaa pelastaa jokaisen, myös heidät, joita Joona pitää vihollisinaan.

Joonan kirja kertoo siis Jumalan rakkaudesta. Jumalan rakkaus ja armo kuuluu aivan kaikille, eikä vain joillekin harvoille. Jumala rakastaa myös sellaisia ihmisiä, joista sinä et välttämättä pidä. Jumala rakastaa myös sinua ihan aina - silloinkin, kun sinua suuttuttaa ja

olet vihainen. Aivan kuten Jumala rakasti Joonaa.

Tausta: Erkki Koskenniemi sekä Antti ja Martti Laato

Opetus: Anu Laine